

РОМАНСЬКІ, GERMANСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Бернецька Г.Б.

асистент,

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

РІЗНОВИДИ ФРАНЦУЗЬКОГО ДІАЛЕКТУ ЯК НАСЛІДОК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗМЕЖУВАННЯ

У процесі розвитку народи завжди обмінювались своїми матеріальними надбаннями, культурними та духовними цінностями, а також інтелектуальним досвідом. Отож, лексика будь-якої із сучасних мов формувалася впродовж тривалого часу, тому словникові одиниці різних історичних періодів та мовних джерел, давні й новоутворені, власні й узяті з інших мов, безперечно, відбилися на якості лексичного складу.

Сьогодні діалекти у французькій мові прийнято вважати зниклими. Г.В. Степанов зазначає, що французька мова, порівнюючи з іншими романськими мовами знаходиться у майже бездіалектному стані. Вивчення регіональних варіантів французької мови, навпаки, набуває великого значення [2, с. 127].

Вивчаючи регіональні варіанти французької мови на одній лише території Франції, можна зауважити, наскільки численними є їх форми. Як відомо, французька мова входить до складу групи романських мов, проте вона включає в себе певні периферичні зони, що не мають жодного відношення до романської культури й латини. Ідеться про ельзаський і фламандський діалекти, які походять від франкського діалекту, котрий за своєю природою належить до германських мов. Не романською, а кельтською за своєю суттю є також бретонська мова, походження мови басків наразі залишається відкритим і актуальним питанням сучасної романістики.

У сучасній лінгвістиці традиційно виділяють три великі групи діалектів французької мови:

- la langue d’oï (північна й центральна частина території);
- la langue d’oc (південна частина, включаючи середземноморське узбережжя);
- le franco-provençal (частина південно-східної території) [3, с. 20].

Такий поділ на діалекти пояснюється насамперед історичними причинами (самостійним розвитком територій за феодальним принципом). На території самої Франції діалекти історично поділяються на такі групи: північні (нормандський, пікардський, валлонський); західні (анжуйський, менський, галло (діалект франкомовної Бретані)); південно-західні (пуатевинський, сентонзький, ангулемський); центральні (туренський, орлеанський, іберійський); південно-східні (бургундський, бургоне, діалект франш-конте); східні (лотарінгський, шампанський).

Говорячи про словниковий запас, варто зазначити про наявність лексичних одиниць, характерних для певного регіону. Лексичний фонд французьких діалектизмів надзвичайно багатий. Наприклад, у Беарні (історична область на півдні Франції) замість слова mourir (померти) уживають слово dénaître. Досить часто на лексичному рівні відбувається зміна значення слова. Так, у Ліоні можна почути замість слова stêpe (млинець) відповідник matefaim (оладка, галета), у Нормандії кажуть carte (карта), а не cartable (портфель, тека). У Бретані дієслово agirer набуває значення «ставати», тоді як у загальнофранцузькому варіанті воно перекладається як «прибувати», «приходити». Замість того, щоб сказати: «Il a grandi ces derniers temps», бретонці нададуть перевагу такій репліці: «Celui-ci est arrivé grand maintenant», що перекладається як «Останнім часом він виріс». Напевно, це відбувається під впливом бретонського дієслова erguet, яке має значення французького дієслова devenir (ставати).

Слово bécknoffe (рагу з яловичини, свинини чи баранини з картоплею й цибулею) має узувальне значення в Ельзасі й майже не використовується за межами області. Одне й те саме слово може сприйматися по-різному жителями різних регіонів; наприклад, в Ельзасі слово flammekueche – це пиріг із начинкою зі сметани, сиру, посіченої цибулі та спецій, а його адаптований варіант у французькій мові tarte flambée жителі Лотарингії сприймають як запіканку з дрібно порізаними шматочками сала.

Напевно найбільш незвичайним діалектом французької мови є кейдженський французький, або кейджн (Cajuns, хоча французький варіант – les Cadiens). Незвичайність полягає в тому, що ця діалектна група представлена на території США, штат Луїзіана [1, с. 38].

Чисельність кейджн налічує близько 200 тис людей, небагато – прямі нащадки перших переселенців, решта – діти змішаних шлюбів кейджн з іншими національностями. Існує багато прізвищ з французьким закінченням / o / : «Marceaux», «Robicheaux».

Молоде покоління широко використовує суміш мов, наприклад в англійському реченні спокійно може проскочити французьке слово «cher» /ʃæ / «дорогий / дорога», тощо. Загально кейджн використовують три мови: французька паризька, французький кейджн, кейджн в англійському варіанті.

Французька Швейцарія розташовується на заході Швейцарії, і вміщає в собі близько 20% населення всієї країни. Французька Швейцарія має також іншу назву – Романдія, але ні юридично, ні формально ця назва не має сили. Просто це є територія, на якій проживають швейцарці, які говорять французькою мовою. Якби французькій мові на швейцарській землі дали «хід», то зараз ми б могли більше визначити лексичні особливості даної мови. В основному, французька Швейцарії і французька Парижа не мають відмінностей, крім:

- числівники: «90» – париж. фр. «quatre-vingt-dix», шв. фр. «nonante»;

- використовується багато старих говорів з патуа та німецької мови, яка проходить по межі територій, де розвинена німецька мова Швейцарії: «witz» замість «blague», «speck» замість «lard» [4, с. 33].

Отже, історія виникнення, формування і розвитку діалектів у мовах світу є неоднаковою, як неоднаковими є й теоретичні засади їх дослідження у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві. Територіальна варіативність французької мови проявляється на всіх рівнях мовної системи: на фонологічному, лексичному й синтаксичному рівнях. Французька мова, яка входить до десятка найпоширеніших мов у світі, змінювалася, змінюється і завжди буде змінюватись. Основним завданням залишається збереження регіональних варіантів як французької культурної спадщини та

встановлення єдиного варіанту нормованої французької мови в усіх франкомовних країнах.

Список використаних джерел:

1. Бородин М. А. Диалекты или региональные языки? (К проблеме языковой ситуации в современной Франции) / М. А. Бородин // Вопр. языкознания. – 1982. – № 5. – С. 38.
2. Гак В. Г. Теория и практика перевода. Французский язык / В. Г. Гак, Б. Б. Григорьев. – М.: Интердиалект+, 2003. – С. 127.
3. Сидоров А. А. Региональная лексика французского языка: происхождение, статус, функционирование и перспектива существования в региолектах и общенациональной языковой системе: автореф. дис.... канд. филол. наук: спец. 10.02.05. Романские языки / А. А. Сидоров. – Воронеж, 2008. – С. 20.
4. Смирнова Л. Д. До проблеми запозичених та іншомовних слів / Л. Д. Смирнова [Електронний ресурс] // Наукові праці. Філологія. Мовознавство. – Т. 119. – Вип. 106. – 2009. – С. 33.

Кечеджі О.В.

старший викладач,

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

МОВНА СИСТЕМА ТА ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ

Протягом багатьох століть лексичні одиниці іншомовного походження є головним джерелом збагачення вокабуляру будь-якої мови. У зв'язку з певними історичними чинниками лексичний склад англійської мови постійно знаходився під впливом іншим світових мов, зокрема – латинської, французької, італійської та інших. Кількісна перевага іншомовної лексики у словниковому складі англійської мови дозволило цілий низькі лінгвістів стверджувати, що надходження запозичених лексичних одиниць є провідним шляхом збагачення та розвитку її вокабуляру.

Сучасний стан англійської мови, як ніколи, маркується бурхливими процесами лексичних інновацій та словотворення за участю етимологічно гетерогенних лексем. Цьому дуже сприяє низка